

ספר יונה

פרק א

א. ויהי, דבר-יהוה, אל-יונה בן-אמתי, לאמר. ב. קום לך אל-נינוה, העיר הגדולה וקרא עליה: כי-עלתה רעתם, לפני. ג. ויִקְרָא יונה לברח תרשישה, מלפני יהוה; ויֵרֵד יפו וימצא אֲנִיָּה בָאָה תרשיש, ויתן שכרה ויֵרֵד בָּהּ לבוא עִמָּהֶם תרשישה, מלפני, יהוה. ד. ויהוה, הטיל רוח-גדולה אל-הים, ויהי סער-גדול, בַּיָּם; והאֲנִיָּה, חשבה להשבר. ה. ויִירָאוּ הַמֵּלָחִים, ויִזְעֻקוּ אִישׁ אֶל-אֶלְהֵיוֹ, ויטלו את-הפלים אשר באֲנִיָּה אל-הים, להקל מעליהם; ויונה, ירד אל-יִרְכַּתִּי הַסְּפִינָה, וישכב, ויֵרָדָם. ו. ויקרב אליו רב החבל, ויאמר לו מה-לך נָרָדָם; קום, קרא אל-אֶלְהֵיךָ--אולי יתעשת הָאֱלֹהִים לָנוּ, ולא נאבד. ז. ויאמרו אִישׁ אֶל-רעהו, לכו ונפילה גורלות, ונדעה, בְּשִׁלְמֵי הָרָעָה הזאת לָנוּ; ויפלו, גורלות, ויפל הגורל, על-יונה. ח. ויאמרו אליו--הגידה-נָא לָנוּ, בְּאִשֶּׁר לְמִי-הָרָעָה הזאת לָנוּ: מה-מֵלֶאכֶתְךָ, וּמֵאֵין תבוא--מָה אֲרָצָה, ואי-מָזָה עִם אֶתָּה. ט. ויאמר אליהם, עֲבָרִי אֲנִי; וְאֶת-יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, אֲנִי יָרָא, אֲשֶׁר-עָשָׂה אֶת-הַיָּם, וְאֶת-הַיַּבֶּשֶׁה. י. ויִירָאוּ הָאֲנָשִׁים יָרָאָה גְדוּלָּה, ויאמרו אליו מה-זאת עשית: כי-יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים, כי-מִלְפָּנֵי יְהוָה הוּא בָרַח--כִּי הִגִּיד, לָהֶם. יא. ויאמרו אליו מה-נַעֲשֶׂה לָּךְ, וישתק הַיָּם מעֲלֵינוּ: כי הַיָּם, הוֹלֵךְ וְסֹעֵר. יב. ויאמרו אליהם, שִׂאוּנִי וְהִטִּילֵנִי אֶל-הַיָּם, וישתק הַיָּם, מעֲלֵיכֶם: כִּי, יוֹדַע אֲנִי, כִּי-בְשִׁלִּי, הַסֵּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם. יג. ויחתרו הָאֲנָשִׁים, לְהַשִּׁיב אֶל-הַיַּבֶּשֶׁה וְלֹא יָכְלוּ: כִּי הַיָּם, הוֹלֵךְ וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם. יד. ויקראו אֶל-יְהוָה ויאמרו, אָנָּה יְהוָה אֱלֹהֵי נָא נִבְדָּה בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה, וְאֶל-תֵּתֵן עָלֵינוּ, דָּם נָקִיא: כִּי-אַתָּה יְהוָה, כְּאִשֶּׁר חָפְצָתָ עֲשִׂיתָ. טו. וישאו, אֶת-יוֹנָה, ויטלוהו, אֶל-הַיָּם; ויעמד הַיָּם, מִזְעָפוֹ. טז. ויִירָאוּ הָאֲנָשִׁים יָרָאָה גְדוּלָּה, אֶת-יְהוָה; ויִזְבְּחוּ-זֶבַח, לַיהוָה, ויִדְּרוּ, נְדָרִים.

פרק ב

א. ויִמָּן יְהוָה דָּג גָּדוֹל, לבלע את-יונה; ויהי יונה בִּמְעֵי הַדָּג, שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לילות. ב. ויתפלל יונה, אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵי, מִמְּעֵי, הַדָּגָה. ג. ויאמר, קִרְאתִי מִצָּרָה לִי אֶל-יְהוָה--וַיַּעֲנֵנִי; מִבְּטָן שְׂאוֹל שְׁוַעֲתִי, שָׁמַעַתָּ קוֹלִי. ד. ותשליכני מצולה בלבב ימים, וְנָהָר יִסְבְּבֵנִי; כָּל-מִשְׁבָּרֶיךָ וְגִלְיָה, עָלַי עָבְרוּ. ה. ואני אֲמַרְתִּי, נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ; אֲךָ אוֹסִיף לְהִבִּיט, אֶל-הִיכַל קִדְשֶׁךָ. ו. אֶפְפוּנִי מִיָּם עַד-נֶפֶשׁ, תְּהוֹם יִסְבְּבֵנִי; סוּף, חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי. ז. לִקְצָבֵי הָרִים יִרְדֹּתִי, הָאֲרֶץ בִּרְחִיקָה בַּעֲדִי לְעוֹלָם; וְתַעַל מִשַּׁחַת חַיִּי, יְהוָה אֱלֹהֵי. ח. בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נֶפְשִׁי, אֶת-יְהוָה זָכַרְתִּי; וּתְבוֹא אֵלַי תַּפְלָתִי, אֶל-הִיכַל קִדְשֶׁךָ. ט. מִשְׁמָרִים, הַבְּלִי-שׁוֹא--חֲסָדָם, יַעֲזֹבוּ. י. ואני, בְּקוֹל תוֹדָה אֲזַבְּחָה-לָּךְ, אֲשֶׁר נִדְרָתִי, אֲשַׁלְּמָה: ישועתה, לַיהוָה. יא. ויאמר יְהוָה, לַדָּג; וַיִּקָּא אֶת-יוֹנָה, אֶל-הַיַּבֶּשֶׁה.

פרק ג

א. ויהי דבר-יהוה אל-יונה, שנית לאמר. ב. קום לך אל-נינוה, העיר הגדולה; וקרא אליה את-הקריאה, אשר אנכי דבר אליה. ג. ויקם יונה, וילך אל-נינוה--כדבר יהוה; ונינוה, היתה עיר-גדולה לאלהים--מהלך, שלשת ימים. ד. ויחל יונה לבוא בעיר, מהלך יום אחד; ויקרא, ויאמר, עוד ארבעים יום, ונינוה נהפכת. ה. ויאמינו אנשי נינוה, באלהים; ויקראו-צום וילבשו שקים, מגדולם ועד-קטנם. ו. ויגע הדבר, אל-מלך נינוה, ויקם מכסאו, ויעבר אדרתו מעליו; ויכס שק, וישב על-האפר. ז. ויצעק, ויאמר בנינוה, מטעם המלך וגדליו, לאמר: האדם והבהמה הבקר והצאן, אל-יטעמו מאומה--אל-ירעו, ומים אל-ישתו. ח. ויתכסו שקים, האדם והבהמה, ויקראו אל-אלהים, בחזקה; וישבו, איש מדרך הרעה, ומן-החמס, אשר בכפייהם. ט. מי-יודע ישוב, ונחם האלהים; ושב מחרון אפו, ולא נאבד. י. וירא האלהים את-מעשיהם, כי-שבו מדרך הרעה; וינחם האלהים, על-הרעה אשר-דבר לעשות-להם--ולא עשה.

פרק ד

א. וירע אל-יונה, רעה גדולה; ויחר, לו. ב. ויתפלל אל-יהוה ויאמר, אנה יהוה הלוא-זה דברי עד היותי על אדמתי על-כן קדמתי, לברח תרשישה: כי ידעתי, כי אתה אל-חנון ורחום, ארך אפים ורב-חסד, * ונחם על-הרעה. ג. ועתה יהוה, קח-נא את-נפשי ממני: כי טוב מותי, מחי. ד. ויאמר יהוה, ההיטב חרה לך. ה. ויצא יונה מן-העיר, וישב מקדם לעיר; ויעש לו שם סכה, וישב תחתיה בצל, עד אשר יראה, מה-יהיה בעיר. ו. וימן יהוה אלהים קיקיון ויעל מעל ליונה, להיות צל על-ראשו, להציל לו, מרעתו; וישמח יונה על-הקיקיון, שמחה גדולה. ז. וימן האלהים תולעת, בעלות השחר למחרת; ותר את-הקיקיון, ויבש. ח. ויהי כזרח השמש, וימן אלהים רוח קדים חרישית, ותר השמש על-ראש יונה, ויתעלף; וישאל את-נפשו, למות, ויאמר, טוב מותי מחי. ט. ויאמר אלהים אל-יונה, ההיטב חרה לך על-הקיקיון; ויאמר, היטב חרה-לי עד-מות. י. ויאמר יהוה--אתה חסת על-הקיקיון, אשר לא-עמלת בו ולא גדלתו: שבן-לילה היה, ובן-לילה אבד. יא. ואני לא אחוס, על-נינוה העיר הגדולה--אשר יש-בה הרבה משתים-עשרה רבו אדם, אשר לא-ידע בין-ימינו לשמאלו, ובהמה, רבה??

1. יונה בן אמיתי בן צרפית היה ... אמו מאשר ואביו מזבולון... יונה בן אמיתי מעולי רגלים הוה, ונכנס לשמחת בית השואבה ושרתה עליו רוח הקדש. (ילקוט שמעוני יונה, רמז

תקן)

2. הוא, השיב את-גבול ישראל, מלבוא חמת, עד-ים הערבה--כדבר יהוה, אלהי ישראל, אשר דבר ביד-עבדו יונה בן-אמתי הנביא, אשר מגת החפר. (מלכים ב' ו, כה)

3. נמצאת אתה אומר שלשה בנים הם: אחד תבע כבוד האב וכבוד הבן. ואחד תבע כבוד האב ולא כבוד הבן. ואחד תבע כבוד הבן ולא בכבוד האב. ירמיה תבע כבוד האב וכבוד הבן שנאמר: "נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת" (איכה ג מב). לכך נכפלה נבואתו שנאמר: "ועוד נוסף עליהם דברים" (ירמיה לו לב). אליהו תבע כבוד האב ולא כבוד הבן שנאמר: "קנא קנאתי ליי' אלהי צבאות" וגו' (מלכים א' יט י). ומה נאמר שם: "...ואת אלישע בן שפט תמשח לנביא תחתיך", שאין תלמוד לומר "לנביא תחתיך" אלא שאי אפשרי בנבואתך. יונה תבע כבוד הבן ולא כבוד האב [שנאמר: "ויקם יונה לברוח" וגו' מה כתיב] "ויהי דבר יי' אל יונה שנית לאמר" (יונה ג א) שנית נדבר עמו לא שלישית. (מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה א)

4. תדע שאין השכינה נגלית בחוצה לארץ, שנאמר: "ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' (יונה א, ג), וכי מלפני יי' הוא בורח? והלא כבר נאמר "אנה אלך מרוחק ... אם אסק שמים שם אתה". (תהלים קלט, ז-י) ... אלא אמר יונה: אלך לי בחוצה לארץ מקום שאין השכינה נגלית, שהגויים קרובי תשובה הן שלא לחייב את ישראל. משל לעבד כהן שברח מרבו אמר אלך לי לבית הקברות מקום שאין רבי יכול לבא אחרי. אמר לו רבו יש לי כניות כיוצא בכך. כך אמר יונה: אלך לי לחוצה לארץ מקום שאין השכינה נגלית שהגויים קרובי תשובה הן, שלא לחייב את ישראל. אמר לו הקב"ה: יש לי שלוחין כיוצא בכך שנאמר: "ויי' הטיל רוח גדולה אל הים". (מכילתא דרבי ישמעאל, פר' בא)

5. באותה שעה נפל על פניו ואמר: הנהג עולמך במידת רחמים, דכתיב: לה' אלהינו הרחמים

והסליחות. (ילקוט שמעוני יונה. רמז
באה נבואת יונה להורות כי השם רחמיו על כל מעשיו אפילו עובדי ע"ז, כ"ש על ישראל. לכן 6.
אנו מפטירין בזה בשעת מנחה שהיא שעה רצויה. (דרשות רבי יהושע אבן שועיב)